

Historisch met een hip tintje

Tekst: Margriet Zuidgeest | Foto's: Wim van Ophem

Het Nationaal Farmaceutisch Museum De Moriaan in Gouda opende half december 2007 haar deuren. Het museum richt zich niet alleen op de farmaceutische geschiedenis, want ook heden en toekomst komen aan bod. Centraal staat: het geneesmiddel. "Het is de moeite waard voor iedereen die weleens een pil slikt", volgens projectcoördinator Lydia van Oosten. En wie doet dat niet...

Achter de toonbank in 'de winkel' staan behalve mooie oude apothekerspotten, heuse snoepjes. Te koop! De hele entree is chic omlijst met marmer. Althans, dat dénk je. "Het is gemarmerd hout, nauwelijks van het echte steen te onderscheiden en dateert uit de 17e eeuw. Dat marmeren is

tegenwoordig weer helemaal in", aldus Lydia van Oosten. De projectcoördinator is zichtbaar trots op het museum. De commissie 'Geschiedenis' binnen de KNMP heeft zich zeer sterk gemaakt om, in samenwerking met museumgoudA, de Stichting Farmaceutisch museum op te richten. Elk commissielid levert zijn eigen waardevolle bijdrage.

Collectie Grendel

Van Oosten benadrukt meermaals dat het geneesmiddel centraal staat in het museum. Dus geen aandacht voor de apotheek of apotheker? "Een medicijn komt tot stand door bereiders, via een bepaalde bereidingswijze van een aantal grondstoffen. Dus deze drie pijlers vormen samen de collectie van ons museum."

De bereidingswijze komt – mede dankzij de KNMP – aan bod in de 'Ontvangstkamer'. Een van de twee boekenkasten is voorzien van een zeer kostbare collectie 'receptboeken'. "We hebben deze farmacopeeën – veelal van leer en perkament – van de brancheorganisatie in bruikleen en je ziet, ze staan achter slot en grendel." In de kast aan de andere kant van de schouw vinden we een eveneens prachtige collectie boeken van de Goudse apotheker Grendel (wiens zoon, Frans Grendel, lid is van de Commissie Geschiedenis van de KNMP). "Deze man heeft in zijn leven een aanzienlijk aantal farmaceutische objecten van museale kwaliteit verzameld."

Bevergeil voor aspirine

Ondanks de prestigieuze antieke boekencollectie oogt de ruimte niet louter historisch. Volgens van Oosten dankzij het interieur-

Lydia van Oosten

ontwerp van het Schiedamse duo Traast + Gruson. "De muren tegenover de oude objecten bestaan uit eigentijdse spiegelwanden. In de toekomst willen we deze door het hele pand, maar dat is nogal kostbaar. De wanden weerspiegelen dus het oude, maar functioneren ook als informatiedrager." En inderdaad, heel vernuftig 'schemert' er een filmpje over pillendraaien door een deel van de spiegel, hetgeen verrast en onmiddellijk de aandacht trekt. Zo ook in het tweede benedenzaaltje waar het onderdeel grondstoffen aan bod komt.

Er staat een Simplicia-kast uit 1730, in bruikleen van het Historisch Museum Rotterdam. Van Oosten: "Dit pronkstuk bevat de stoffen die nodig waren voor de medicijnen en diende om de kennis te testen van aankomend apothekers." Het onderste deel van het houten meubel bestaat uit smalle lades met elk tientallen vakjes. "Ze zijn allemaal gevuld. Met kruiden, mineralen en andere stoffen. Periodiek gaat er een ander laatje open". De inhoud van alle lades wordt in de spiegelwand getoond. De projectcoördinator verklaart dat je bij grondstoffen moet denken aan mineralen en producten uit het planten- en dierenrijk. Grinnikend: "Kijk, dit is bevergeil. Spreekt altijd erg tot de verbeelding!" En wat maakten ze daarvan, de voorloper van Viagra? "Nee, de bever eet veel van de wilgenbast. En dat was een leverancier voor het vervaardigen van aspirine."

Geschilderde houtstructuur

Naast bereidingswijzen en grondstoffen komen de bereiders zelf aan bod, in de apotheek. Het museum is er in geslaagd twee oude authentieke apotheken in de collectie op te nemen: de 19e eeuwse Goudse apotheek Grendel en 'De Kralingse Apotheek', oftewel 'Apotheek Ploeg', vernoemd naar de laatste Rotterdamse eigenaar. Apotheek Grendel bestaat uit een receptetafel en een opstand. Van prachtig kersenhout. Lijkt het... want ook dit is, net als het 'marmer' door het hele pand, gezichtsbedrog. "De meubelstukken zijn ge-hout. Er is dus houtstructuur op geschilderd om het wat meer aanzien te geven. De zijkanen waren niet gedaan dus wij hebben iemand daar voor ingehuurd. Die was niet moeilijk te vinden omdat dat structuurschilderen dus weer in opkomst is." Over apotheek Ploeg zegt Lydia van Oosten: "Gelukkig wilde deze apotheker nooit wat veranderen, niets! Daarom hebben wij nu zo'n mooie oude apotheek. Hij staat zelfs in de oorspronkelijke opstelling: receptetafel in het midden – en dat is bijzonder –, er tegenover een 'gifkast' en een 'zuurkast'. Het zijn natuurlijk enorm grote objecten voor zo'n oud pand

als dit, maar gelukkig hielp Departement Rotterdam met de financiering van het overbrengen naar Gouda."

Hightech zolder

De leukste reactie op het museum tot nu toe was van de allereerste bezoeker. "Dat was mevrouw Van Blijswijk. Zij had als laatste apotheker gewerkt in De Kralingse Apotheek en met tranen in haar ogen zei ze: "Het was de wens van de oude heer Ploeg om de hele apotheek bij elkaar te houden, en dat is gelukt. Dit is écht mijn apotheek..." Ook andere bezoekers zijn lovend volgens de projectcoördinator. Zo ook de kinderen. "Die zijn zo enthousiast! Maar we gaan nog meer voor ze doen. De ruime zolder krijgt een hightech-uitstraling en daar komt een pillenlab voor kinderen. Er staat al een metalen poedervrouwmachine waar kleine 'envelopjes' uit kunnen rollen."

Ook de tuin achter de Moriaan zal aantrekkingskracht hebben op jong en oud. Deze wordt opnieuw ingericht en er bleken – toeval of niet – al geneeskrachtige kruiden in te staan. Ook buiten blijkt: het geneesmiddel staat centraal! ■

Nationaal Farmaceutisch Museum De Moriaan

Westhaven 29,
Gouda,
0182-33 10 00
www.museumgouda.nl

Openingstijden:

wo t/m zo, van 12.00 – 17.00 uur

Entree:

€ 4 p.p.
(tot 18 jaar en museumkaart gratis, ook groepstarieven)
Toegangkaartje biedt ook toegang tot het museumgoudA/
Catharinagasthuis aan de overkant.

'Ontvangstkamer'

Voor een klein gezelschap is de 'Ontvangstkamer' onder voorwaarden te huur buiten openingstijden.

Voor meer informatie:

Lydia van Oosten, projectcoördinator
Lydia.van.oosten@museumgouda.nl
0182-33 10 14